

NATURA 2000

STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH DLA OBSZARÓW SPECJALNEJ OCHRONY PTAKÓW (OSOP) DLA OBSZARÓW SPEŁNIAJĄCYCH KRYTERIA OBSZARÓW O ZNACZENIU WSPÓLNOTOWYM (OZW) I DLA SPECJALNYCH OBSZARÓW OCHRONY SIEDLISK (SOOS)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. TYP	1.2. KOD OBSZARU	1.3. DATA OPRACOWANIA	1.4. DATA AKTUALIZACJI
H	PLB200007	2002-11	2011-10

1.5. POWIAZANIA Z INNYMI OBSZARAMI NATURA 2000:

PLB200001 Bagienna Dolina Narwi
PLH200010 Ostoja w Dolinie Górnej Narwi
PLC200004 Puszcza Białowieska

1.6. INSTYTUCJA LUB OSOBA PRZYGOTOWUJĄCA WNIOSEK

Falencka-Jabłońska M. - Instytut Badawczy Leśnictwa, Sękocin Stary, ul. Braci Leśnej nr 3,
05-090 Raszyn
Niedźwiecki S. – Polskie Towarzystwo Ochrony Ptaków, ul. Ciepła 17, 15-471 Białystok,
Lomber W. - Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej w Warszawie, Sękocin Stary, ul. Leśników 21,
05-090 Raszyn,
Furmanek K. - Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej w Warszawie,
Lewkowicz M. - Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej w Warszawie.

1.7. NAZWA OBSZARU:

Dolina Górnej Narwi

1.8. WSKAZANE I ZAKLASYFIKOWANIE OBSZARU

DATA ZAPROPONOWANIA JAKO OZW

DATA ZATWIERDZENIA JAKO OZW

DATA ZAKLASYFIKOWANIA JAKO OSOP

DATA ZATWIERDZENIA JAKO SOOS

2004-07

2. POŁOŻENIE OBSZARU

2.1. POŁOŻENIE CENTRALNEGO PUNKTU OBSZARU

DŁUGOŚĆ GEOGRAFICZNA

SZEROKOŚĆ GEOGRAFICZNA

E 23 18 44

N 52 53 9

2.2. POWIERZCHNIA (ha)

18 384,1

2.3. DŁUGOŚĆ OBSZARU (km)

2.4. WYSOKOŚĆ (m)

MINIMALNA

MAKSYMALNA

ŚREDNIA

Źródło: DEM (Numeryczny model terenu) zbudowany na podstawie wektoryzacji map topograficznych 1:10 000, warstwica co 1,25 m.

2.5. REGION ADMINISTRACYJNY (NUTS, POZIOM 3)

KOD

NAZWA

% POKRYCIA

PL343

Białostocki

38

PL344

Łomżyński

62

2.6. REGION BIOGEOGRAFICZNY

ANATOLIJSKI

ALPEJSKI

ARKTYCZNY

ATLANTYCKI

BOREALNY

KONTYNENTALNY

MAKARONEZYJSKI

ŚRÓDZIEMNOMORSKI

PANNOŃSKI

CZARNOMORSKI

STEPOWY

3. INFORMACJA PRZYRODNICZA

3.1. Typy SIEDLISK znajdujące się na terenie obszaru Natura 2000 oraz ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk

Typy SIEDLISK wymienione w Załączniku I

3.2.g. ROŚLINY wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG

3.3 Pozostałe ważne gatunki roślin i zwierząt

GRUPA							NAZWA NAUKOWA	POPULACJA	MOTYWACJA
B	M	A	R	F	I	P			

(B=ptaki, M=ssaki, A=płazy, R=gady, F=ryby, I=bezkęgowce, P=rośliny)

4. OPIS OBSZARU

4.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA OBSZARU

Dodatkowa charakterystyka obszaru

Klasy siedlisk	% pokrycia
Lasy iglaste	14 %
Lasy liściaste	4 %
Lasy mieszane	2 %
Siedliska leśne (ogólnie)	1 %
Siedliska łąkowe i zaroślowe (ogólnie)	58 %
Siedliska rolnicze (ogólnie)	20%
Wody śródlądowe	1 %
Suma pokrycia siedlisk	100,00 %

Opis obszaru

Dolina Górnej Narwi położona jest na terenie prowincji Nizy Wschodniobałtycko- Białoruskiego, podprowincji Wysoczyzny Podlasko-Białoruskiej, w makroregionie Niziny Północnopodlaskiej i mezoregionie Doliny Górnej Narwi. Według podziału geobotanicznego zgodnie z klasyfikacją Matuszkiewicza teren ten należy do IV Krainy Mazowiecko-Podlaskiej.

Obszar Natura 2000 PLB200007 Dolina Górnej Narwi obejmuje powierzchnię **18 384,10 ha** i należy do najlepiej zachowanych w Polsce dolin rzecznych, a jednocześnie jest jednym z największych obszarów mokradł środkowoeuropejskich. Obejmuje teren doliny od zapory wodnej w Bondarach do Suraża, wraz z przylegającym do niego kompleksem stawowym zasilanym z Lizy (dopływu Narwi). Na tym obszarze koryto Narwi ma naturalny charakter z meandrami oraz starorzeczami. Szerokość doliny na tym terenie wynosi 0,3-3,0 km.

Dolina Górnej Narwi powstała w czwartorzędzie. Jej dno jest charakterystycznie zabagnione i wysłane osadami mineralnymi (mułki, piaski, żwiry) i organicznymi (torfy, mursze). Gleby powstały tu na utworach polodowcowych, materiałem na którym powstały były: piaski, żwiry i gliny zwałowe i holocenijskie utwory w postaci torfu, namułów, utworów aluwialnych i deluwialnych oraz piasków eolicznych. Przeważają gleby brunatne i bagienne. Tereny podmokłe kształtowane są przez regularne wylewy rzeki i uznawane za siedliska o największej różnorodności biologicznej w strefie klimatu umiarkowanego. Występuje tu krótki okres wegetacyjny i długi okres zalegania pokrywy śnieżnej. Charakteryzuje go późna wiosna (ostatnie przymrozki początek maja) i wczesna jesień (pierwsze przymrozki początek października). Średnie opady roczne ok. 600 mm, maksimum ich przypada na VI-VIII, a minimum występuje w lutym (Górniak 2000).

Większość powierzchni doliny zajmują zbiorniki szuwarowe, których występowanie uzależnione jest od corocznych wylewów rzeki. Dominują tu turzycowiska i szuwały mannowe, a wokół starorzeczy – trzcinowiska. Wzdłuż rzeki występują zakrzewienia i zadrzewienia wierzbowe; lasy pokrywają niewielką część doliny. Około 60% obszaru jest użytkowane rolniczo (przeważają pastwiska i łąki kośne). Usytuowany koło Suraża kompleks „Stawów Pietkowskich” sąsiaduje od zachodu i południa z rozległymi lasami mieszanymi i liściastymi, od północy i wschodu z doliną Narwi. Stawy są silnie zarośnięte roślinnością szuwarową.

4.2. WARTOŚĆ PRZYRODNICZA I ZNACZENIE

Bąk – ocena ogólna C, w tym:

Populacja: 2-49 par, co stanowi powyżej 1% populacji krajowej (wg Sikora i in. 2007) – ocena C;

Zachowanie: ocena B, w tym:

stopień zachowania siedliska: II – elementy zachowane w dobrym stanie (zarastające starorzecza),

możliwości odtworzenia: renaturyzacja możliwa przy średnim nakładzie sił i środków;

Izolacja: ocena C.

Bocian biały – ocena ogólna B, w tym:

Populacja: 112-123 par, co stanowi poniżej 1% populacji krajowej (wg Sikora i in. 2007). Z uwagi, że w bezpośrednim sąsiedztwie gniazduje znaczna ilość tego gatunku, a obszar ten jest ich najważniejszym miejscem żerowania – ocena C (inne kryteria ornitologiczne);

Zachowanie: ocena B, w tym:

stopień zachowania siedliska: II – elementy zachowane w dobrym stanie (odpowiednie żerowiska),

możliwości odtworzenia: nie oceniano;

Izolacja: ocena C.

Łabędź krzykliwy – ocena ogólna B, w tym:

Populacja: 2-3 par, co stanowi 5-10% populacji krajowej (wg Sikora i in. 2007) – ocena B;

Zachowanie: ocena B, w tym:

stopień zachowania siedliska: II – elementy zachowane w dobrym stanie (zarastające stawy),

możliwości odtworzenia: nie oceniano;

Izolacja: ocena B.

Błotniak stawowy – ocena ogólna C, w tym:

Populacja: 41-66 par, co stanowi ok. 1% populacji krajowej (wg Sikora i in. 2007) – ocena C;

Zachowanie: ocena B, w tym:

stopień zachowania siedliska: II – elementy zachowane w dobrym stanie (zarastające starorzecza),

możliwości odtworzenia: nie oceniano;

Izolacja: ocena C.

Błotniak łąkowy – ocena ogólna C, w tym:

Populacja: 5-47 par, co stanowi poniżej 1% populacji krajowej (wg Sikora i in. 2007) – ocena C;

Zachowanie: ocena B, w tym:

stopień zachowania siedliska: II – elementy zachowane w dobrym stanie lub częściowo zdegradowane (zarzucenie gospodarowania lub intensyfikacja zabiegów na łąkach),

możliwości odtworzenia: II – renaturalizacja możliwa;

Izolacja: ocena C.

Orlik krzykliwy – ocena ogólna C, w tym:

Populacja: 7 par, co stanowi poniżej 1% populacji krajowej (wg Sikora i in. 2007). Z uwagi, że w bezpośrednim sąsiedztwie (w tym na skraju Puszczy Białowieskiej) gniazduje kolejne kilkanaście par, a obszar ten jest ich najważniejszym miejscem żerowania – ocena C;

Zachowanie: ocena B, w tym:

stopień zachowania siedliska: II – elementy zachowane w dobrym stanie lub częściowo zdegradowane (ograniczona liczba dogodnych miejsc do gniazdowania, oraz zaprzestanie użytkowania dogodnych miejsc do żerowania).

możliwości odtworzenia: II – renaturalizacja możliwa

Izolacja: ocena C.

Cietrzew – ocena ogólna C, w tym:

Populacja: 2-7 par, co stanowi poniżej 1% populacji krajowej (wg Sikora i in. 2007) – ocena C;

Zachowanie: ocena C, w tym:

stopień zachowania siedliska: III – elementy zachowane w średnim stanie lub częściowo zdegradowane (drastyczny spadek liczebności tego gatunku),

możliwości odtworzenia: II – renaturalizacja możliwa;

Izolacja: ocena B.

Kropiatka – ocena ogólna B, w tym:

Populacja: 3-323 par, co stanowi 0-9% populacji krajowej (wg Sikora i in. 2007) – ocena B;

Zachowanie: ocena B, w tym:

stopień zachowania siedliska: II – elementy zachowane w dobrym stanie (wilgotne łąki przy starorzeczach),

możliwości odtworzenia: nie oceniano;

Izolacja: ocena C.

Zielonka – ocena ogólna B, w tym:

Populacja: 32-42 pary, co stanowi 2-3% populacji krajowej (wg Sikora i in. 2007) – ocena B;
Zachowanie: ocena B, w tym:
stopień zachowania siedliska: II – elementy zachowane w dobrym stanie (zarastające stawy),
możliwości odtworzenia: nie oceniano;
Izolacja: ocena C.

Derkacz – ocena ogólna B, w tym:

Populacja: 651-1009 samców, co stanowi 1,5-3,5% populacji krajowej (wg Sikora i in. 2007) - ocena B;
Zachowanie: ocena B, w tym:
stopień zachowania siedliska: II – elementy zachowane w dobrym stanie (wilgotne łąki),
możliwości odtworzenia: nie oceniano;
Izolacja: ocena C.

Dubelt – ocena ogólna B, w tym:

Populacja: 62-94 tokujących osobników, co stanowi 6-11% populacji krajowej (wg Sikora i in. 2007) – ocena B;
Zachowanie: ocena B, w tym:
stopień zachowania siedliska: II – elementy zachowane w dobrym stanie (część stanowisk ekstensywnie wykorzystywane rolniczo),
możliwości odtworzenia: renaturalizacja możliwa;
Izolacja: ocena B.

Rybitwa rzeczna – ocena ogólna C, w tym:

Populacja: 0-29 par, co stanowi poniżej 1% populacji krajowej (wg Sikora i in. 2007) – ocena C;
Zachowanie: ocena C, w tym:
stopień zachowania siedliska: III – elementy zachowane w średnim stanie lub częściowo zdegradowane (brak dogodnych miejsc do rozrodu),
możliwości odtworzenia: II – możliwa przy średnim nakładzie sił i środków;
Izolacja: ocena C.

Rybitwa czarna – ocena ogólna B, w tym:

Populacja: 0-60 par, co stanowi 0-1,2% populacji krajowej (wg Sikora i in. 2007) – ocena C;
Zachowanie: ocena C, w tym:
stopień zachowania siedliska III – elementy zachowane w średnim stanie lub częściowo zdegradowane (niewielka liczba dogodnych miejsc gniazdowania);
Izolacja: ocena C.

Puchacz – ocena ogólna C, w tym:

Populacja: 2-3 pary, co stanowi ok. 1% populacji krajowej (wg Sikora i in. 2007) – ocena C;
Zachowanie: ocena C, w tym:
stopień zachowania siedliska: III – elementy zachowane w średnim stanie lub częściowo zdegradowane (niewielka liczba dogodnych miejsc gniazdowania)
możliwości odtworzenia: II – renaturalizacja możliwa
Izolacja: ocena C.

Dzięcioł białostrzygi – ocena ogólna C, w tym:

Populacja: 2-5 par, co stanowi ok. 1% populacji krajowej (wg Sikora i in. 2007) – ocena C;
Zachowanie: ocena C, w tym:
stopień zachowania siedliska: II – elementy zachowane w dobrym stanie (ograniczona liczba dogodnych miejsc do gniazdowania i żerowania)
możliwości odtworzenia: nie oceniano;
Izolacja: ocena C.

Podróżniczek – ocena ogólna C, w tym:

Populacja: 5-23 pary, co stanowi ok. 1% populacji krajowej (wg Sikora i in. 2007) – ocena C;
Zachowanie: ocena C, w tym:
stopień zachowania siedliska: II – elementy zachowane w dobrym stanie,
możliwości odtworzenia: nie oceniano;
Izolacja: ocena B.

Wodniczka – ocena ogólna C, w tym:

Populacja: 26-28 samców, co stanowi 0,8% populacji krajowej (wg Sikora i in. 2007) – ocena B;

Zachowanie: ocena B, w tym:

stopień zachowania siedliska: II – elementy zachowane w dobrym stanie (wilgotne łąki przy starorzeczach),

możliwości odtworzenia: nie oceniano;

Izolacja: ocena B.

Gąsiorek – ocena ogólna B, w tym:

Populacja: 391-891 pary, co stanowi 0,12% populacji krajowej (wg Sikora i in. 2007). Jednak ze względu, że gatunek ten na tym obszarze osiąga lokalnie najwyższe wartości w Polsce zagęszczenie 19/km² (Pugacewicz 2010) – ocena C;

Zachowanie: ocena B, w tym:

stopień zachowania siedliska: II – elementy zachowane w dobrym stanie (mozaika środowisk),

możliwości odtworzenia: nie oceniano;

Izolacja: ocena C.

Cyranka – ocena ogólna C, w tym:

Populacja: 90-100 par, co stanowi 2,5% populacji krajowej (wg Sikora i in. 2007) – ocena B;

Zachowanie: ocena B, w tym:

stopień zachowania siedliska: II – elementy zachowane w dobrym stanie (zarastające starorzecza),

możliwości odtworzenia: nie oceniano;

Izolacja: ocena C.

Wodnik - ocena ogólna C, w tym:

Populacja: 35-100 par, co stanowi 0,5-1% populacji krajowej (wg Sikora i in. 2007) – ocena C;

Zachowanie: ocena B, w tym:

stopień zachowania siedliska: II – elementy zachowane w dobrym stanie (zarastające starorzecza i stawy),

możliwości odtworzenia: nie oceniano;

Izolacja: ocena C.

Rycyk – ocena ogólna C, w tym:

Populacja: 73 pary, co stanowi powyżej 1% populacji krajowej (wg Sikora i in. 2007) – ocena C;

Zachowanie: ocena B, w tym:

stopień zachowania siedliska: II – elementy zachowane w dobrym stanie (zarastające starorzecza) wilgotne łąki,

możliwości odtworzenia: II – renaturalizacja możliwa;

Izolacja: ocena C.

Krwawodziób – ocena ogólna C, w tym:

Populacja: 44-45 par, co stanowi ok. 2 % populacji krajowej (wg Sikora i in. 2007) – ocena C;

Zachowanie: ocena B, w tym:

stopień zachowania siedliska: II – elementy zachowane w dobrym stanie (zarastające starorzecza i wilgotne łąki),

możliwości odtworzenia: II – renaturalizacja możliwa;

Izolacja: ocena C.

Rybitwa białoskrzydła – ocena ogólna B, w tym:

Populacja: 0-1145 par, co stanowi 0-25% populacji krajowej (wg Sikora i in. 2007) – ocena A;

Zachowanie: ocena B, w tym:

stopień zachowania siedliska: II – elementy zachowane w dobrym stanie (zarastające starorzecza),

możliwości odtworzenia: nie oceniano;

Izolacja: ocena B.

4.3. ZAGROŻENIA

Główne zagrożenia oraz czynniki kształtujące awifaunę na tym terenie to:

1. **Obniżanie się poziomu wód gruntowych.** Czynnikiem mający, jak się wydaje, swe główne źródło w pracach

melioracyjnych przeprowadzonych w przeszłości w dorzeczu Górnej Narwi oraz w inwestycjach hydrotechnicznych wykonanych poza terenem badań (Zbiornik Siemianówka zmniejszył dopływ wód do badanego odcinka z górnego biegu Narwi, a wyregulowanie, poszerzenie i pogłębienie koryta rzeki poniżej Rzędzian zwiększyło drenaż wód z tego terenu).

2. **Postępujący zanik użytkowania rolniczego terenów podmokłych.** Wielowiekowa ekstensywna gospodarka łąkowo-pastwiskowa na obszarach zalewowych i naturalnych torfowiskach, hamując sukcesję roślinną, stwarzała dogodne warunki do gniazdowania w Dolinie Górnej Narwi licznym przedstawicielom awifauny wodno-błotnej, które wymagają do bytowania w różnym stopniu uwodnionych siedlisk porośniętych krótką i niezbyt gęstą roślinnością.
3. **Zmniejszenie się częstości występowania, rozległości i czasu trwania zalewów wiosennych.** Czynnikiem współzależnym z poziomem wód gruntowych (zalew rzeczny podnosi poziom wód gruntowych w dolinie, ale przy ogólnie niskim ich poziomie szybciej z niej ustępuje), którego źródeł trzeba szukać w zmniejszeniu się przeciętnej ilości wód roztopowych wskutek dominacji w ostatnim okresie zim o niezbyt grubej pokrywie śnieżnej (zmiany klimatyczne), ale też w odcięciu ich dopływu z odcinka powyżej Bondar po uruchomieniu Zbiornika Siemianówka oraz w pogłębieniu drenażu wód po osuszeniu odcinka doliny poniżej Rzędzian.
4. **Powszechna eutrofizacja siedlisk.** Czynnikiem wywołany imisją pyłów przemysłowych, chemizacją rolnictwa i komunalnym zanieczyszczeniem wód, potęgowany prawdopodobnie przez ocieplanie się klimatu (wydłużony okres wegetacyjny roślin).
5. **Drapieżnictwo.** Wysoka liczebności populacji lisa i norki amerykańskiej przyczynia się do znacznej redukcji populacji ptaków lęgowym na tym terenie.
6. **Wzmocniona penetracja** terenu przez wędkarzy (antropopresja).
7. Coraz większa **presja inwestorów** mająca na celu zabudowę doliny rzeki Narew.
8. **Planowane budowy farm wiatrakowych**, na samej krawędzi granicy obszaru Natura 2000 PLB200007 Dolina Górnej Narwi.
9. **Niewłaściwe gospodarowanie zasobami wodnymi zbiornika zaporowego Siemianówka.** Brak powiązania tej gospodarki z ochroną przyrody na tym terenie.

4.4. STATUS OCHRONY

Obszar w większości położony jest na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Narwi (41 862 ha). Niewielki fragment obszaru znajduje się w obrębie Leśnego Kompleksu Promocyjnego Lasy Puszczy Białowieskiej (50 778,8 ha).

4.5. STRUKTURA WŁASNOŚCI

Szacuje się, że obecnie ok. 85% gruntów położonych na OSO Natura 2000 Dolina Górnej Narwi stanowi własność prywatną. Pozostała część to grunty Skarbu Państwa w zarządzie Agencji Nieruchomości Rolnych oraz Lasów Państwowych reprezentowanych przez nadleśnictwa: Browsk, Żednia, Bielsk, Rudka i Dojlidy.

4.6. DOKUMENTACJA – ŹRÓDŁA DANYCH

- Chylarecki P., Sikora A., Cenian Z. (red.) 2009. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią. GIOŚ, Warszawa.
- Dyrzc A. 1989. Tereny ważne dla ornitologii i ochrony ptaków w Polsce. Przegł. Zool. 33(3): 417-437.
- Głowaciński Z. (red.). 2001. Polska czerwona księga zwierząt. Kręgowce. PWRiL, Warszawa.
- Gromadzki M., Błaszowska B., Chylarecki P., Gromadzka J., Sikora A., Wieloch M., Wójcik B. 2002. Sieć ostoi ptaków w Polsce. Wdrażanie Dyrektywy Unii Europejskiej o Ochronie Dzikich Ptaków. OTOP, Gdańsk.
- Gromadzki M., Gromadzka J., Sikora A., Wieloch M. 2002. Wielkość populacji i trendy liczebności wybranych gatunków ptaków lęgowych w Polsce w latach 1991-2002. ZO PAN, Gdańsk. Msc.
- Gromadzki M., Dyrzc A., Głowaciński Z., Wieloch M. 1994. Ostoje ptaków w Polsce. OTOP, Bibl. Monitor. Środ., Gdańsk.
- Lewartowski Z. 1996. Waloryzacja awifauny lęgowej Doliny Górnej Narwi i konieczność jej ochrony. Zeszyty Problemowe Postępów Nauk Rolniczych. Z. 428 s. 123-141.
- Lewartowski Z., Piotrowska M., Pugacewicz E. 1983. Ornitologiczna waloryzacja doliny Narwi na odcinku Suraż-Żółtki. Nauka i Praktyka 1-2: 133-155.
- Niedźwiecki S. 2010. msc. Inwentaryzacja ornitologiczna Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 PLB200007 „Dolina Górnej Narwi”. PTOPI, Białystok.
- Polski Atlas Ornitologiczny. 1986. Instrukcja zapisu obserwacji i wypełniania formularzy atlasowych. Komunikat 2. SO IE PAN, Gdańsk.
- Polski Atlas Ornitologiczny. 1988. Interpretacja kryteriów lęgowości i zmiany w tabeli kryteriów. Komunikat 4. SO IE PAN, Gdańsk.
- Północnopodlaska Kartoteka Ornitologiczna. 2000. Broszura instruktażowa. PTOPI, Białowieża.
- Pugacewicz E. 2008. Awifauna lęgowa Doliny Górnej Narwi w latach 1978-2007. PTOPI, Białystok.
- Pugacewicz E. 2007 msc. Inwentaryzacja zagrożonych gatunków ptaków lęgowych z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej UE na terenie OSO Natura 2000 „Dolina Górnej Narwi” w 2007 roku. PTOPI, Hajnówka.
- Pugacewicz E. 2004a. Awifauna lęgowa Bagna Wizna. Chrońmy Przyr. Ojcz. 60, 4: 17-46.
- Pugacewicz E, 2004b msc. Awifauna fragmentu doliny Narwi między ujściami Małynki i Rudni. PTOPI, Białystok.
- Pugacewicz E. 2004c msc. Awifauna lęgowa fragmentu doliny Narwi między Ancutami i Kaczałami. PTOPI, Białystok.
- Pugacewicz E. 2002 msc. Stan populacji cietrzewia (*Tetrao tetrix*) w 2002 roku na tokowiskach objętych ochroną strefową w południowo-wschodniej części województwa podlaskiego. PTOPI, Białystok.
- Pugacewicz E. 2000a. Rozmieszczenie, liczebność i rozród bociana białego *Ciconia ciconia* na Nizinie Północnopodlaskiej w 1995 r. Chrońmy Przyr. Ojcz. 56, 6: 37-70.
- Pugacewicz E. 2000b msc. Inwentaryzacja rzadkich i ginących gatunków ptaków w dolinie Narwi na odcinkach Bondary-Suraż i Żółtki-Wizna. PTOPI, Białystok.
- Pugacewicz E. 1995. Awifauna lęgowa doliny górnej Narwi. Ptaki Półn. Podl. 1: 27-70.

Pugacewicz E. 1992 msc. Waloryzacja ornitologiczna gminy Narewka. PTOP, Białowieża.

Pugacewicz E. 1991 msc. Inwentaryzacja gniazd ptaków objętych ochroną stanowisk lęgowych na terenie nadleśnictw Bielsk, Nurzec i Rudka. PTOP, Białowieża.

Rzępała M., Kasprzykowski Z., Goławski A., Górski A., Dmoch A. 1999. Awifauna doliny dolnej Narwi. Not. Orn. 40,1-2: 23-44.

Sidło P. O., Błaszowska B., Chylarecki P. (red.) 2004. Ostoje ptaków o randze europejskiej w Polsce. OTOP. Warszawa,

Tomiałoć L. 1980. Kombinowana odmiana metody kartograficznej do liczenia ptaków lęgowych. Not. Orn. 21: 33-54.

Tomiałoć L. 1990. Ptaki Polski – rozmieszczenie i liczebność. PWN. Warszawa.

Tomiałoć L., Stawarczyk T. 2003. Awifauna Polski. Rozmieszczenie, liczebność i zmiany. I-II. PTPP „pro Natura”. Wrocław.

Wilk T., Jujka M., Krogulec J., Chylarecki P. (red.) 2010. Ostoje ptaków o znaczeniu międzynarodowym w Polsce. OTOP, Marki.

5. STATUS OCHRONY OBSZARU ORAZ POWIĄZANIA Z OSTOJAMI CORINE BIOTOPES

5.1. Istniejące FORMY OCHRONY na poziomie krajowym i regionalnym

kod	% pokrycia
	100

5.2. POWIĄZANIA OPISANEGO OBSZARU Z ISTNIEJĄCYMI FORMAMI OCHRONY

wyznaczonymi na poziomie krajowym i regionalnym

Kod formy	Nazwa obszaru	Typ relacji	% pokrycia

wyznaczonymi na poziomie międzynarodowym:

Kod formy	Nazwa obszaru	Typ relacji	% pokrycia

5.3. POWIĄZANIA OPISANEGO OBSZARU Z OSTOJAMI CORINE BIOTOPES

KOD OSTOI CORINE	RODZAJ RELACJI	% POKRYCIA

6. DZIAŁALNOŚĆ CZŁOWIEKA NA TERENIE OBSZARU I W JEGO OTOCZENIU I INNE CZYNNIKI WPŁYWAJĄCE NA TEN OBSZAR

6.1. GŁÓWNE CZYNNIKI I RODZAJE DZIAŁALNOŚCI CZŁOWIEKA ORAZ PROCENT POWIERZCHNI OBSZARU IM PODLEGAJĄCY

na terenie obszaru

KOD	INTENSYWNOŚĆ	% OBSZARU	WPŁYW
160	C		-
166	C		-
180	B		-
190	C		+/-
510	C		-
690	B		-
853	B		-
800	B		-
950	B		-
954	C		-

poza obszarem

KOD	INTENSYWNOŚĆ	% OBSZARU	WPŁYW

7. DOKUMENTACJA KARTOGRAFICZNA

Mapy fizyczne obszaru

Mapy istniejących obszarów chronionych wymienionych w punkcie 5

Zdjęcia lotnicze obszaru

8. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

NUMER	MIEJSCE	TEMAT	PRAWA AUTORSKIE	DATA
1		Bocian biały	Mateusz Matysiak	
2		Samiec cyranki	Mateusz Matysiak	
3		Zielonka	Cezary Pióro	
4		Tokujący samiec dubelta	Cezary Pióro	
5		Krwawodziób	Cezary Pióro	
6		Podróżniczek	Cezary Pióro	
7		Wodniczka	Cezary Pióro	